

KURUL KARARI

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

KURUL KARARI

Karar No: 11783

Karar Tarihi: 06/04/2023

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 06/04/2023 tarihli toplantısında; aşağıdaki 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının c ve f bentleri ve Ek 2 nci maddesi ile 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 5/A maddesine dayanılarak hazırlanan "Doğal Gaz İhracat Çıkış Noktalarının Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar"ın yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanmasına,

karar verilmiştir.

**DOĞAL GAZ İHRACAT ÇIKIŞ NOKTALARININ KULLANIMINA İLİŞKİN
USUL VE ESASLAR**

1. Amaç ve Kapsam

- 1.1** Bu Usul ve Esaslar'ın amacı, ulusal iletim şebekesi üzerindeki ihracat çıkış noktalarında yapılacak ihracat faaliyetinin şeffaf, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyecek, sistem işleyişini aksatmayacak ve ulusal arz güvenliğine halel getirmeyecek şekilde kapasite rezervasyonlarına konu edilmesine yönelik uygulama esaslarının belirlenmesidir.
- 1.2** Bu Usul ve Esaslar, ihracat çıkış noktalarındaki kapasitelerin rezervasyona konu edilmesine ve kullanılmasına yönelik uygulama yöntemlerini kapsar. Sıvılaştırılmış Doğal Gaz (LNG) ihracatına ilişkin faaliyetler bu Usul ve Esaslar kapsamı dışındadır.

2. Dayanak

Bu Usul ve Esaslar, 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (c) ve (f) bentleri ve Ek 2 nci maddesi ile 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 5/A maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

3. Tanımlar

3.1

- a) **Bağlanan Sistem:** İthal veya ihraç edilen doğal gazın giriş veya çıkış noktalarında, iletim şebekesine bağlanan yurt dışı iletim sistemleri, iletim şebekesine Türkiye içinde bağlanan ve bir iletim şirketi tarafından işletilen iletim sistemleri, bir hükümetler arası anlaşma çerçevesinde işletilen transit boru hatları ile bir üretim şirketi tarafından işletilen toplama hatları ve depolama şirketince işletilen depolama tesislerini,

- b) Bağlantılı Sistem Teslim Sözleşmesi:** Taşıyıcı ile yurt dışı operatörü veya bağlanan sistemi işleten bir iletim şirketi veya depolama şirketi veya üretim şirketi arasındaki teslim sözleşmesini,
- c) Bakanlık:** Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,
- ç) Boru Gazı İhracatı:** Bu Usul ve Esaslar'da belirlenen uygulama yöntemi çerçevesinde iletim şebekesi vasıtasıyla yapılabilecek ihracat faaliyetini,
- d) Günlük Referans Fiyat (GRF):** Kesinleşmiş eşleşmelerin fiyatlarından ve teslim gününden hareketle PUE'de belirlenen esaslar çerçevesinde hesaplanan günlük doğal gaz fiyatını/fiyatlarını,
- e) İhracat Çıkış Noktası:** Doğal gazın yurt dışındaki bir bağlanan sisteme, taşıyıcı tarafından teslim edildiği noktayı,
- f) İhracat Kapasitesi:** Boru gazı ihracatına konu edilebileceği belirlenen süreler ve miktar için ilgili gaz yılında başvurulabilecek kapasiteyi,
- g) İletim Şebekesi İşleyiş Düzenlemelerine İlişkin Esaslar (ŞİD):** 26/10/2002 tarihli ve 24918 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği gereğince, iletim şirketi tarafından hazırlanan ve iletim hizmetine ilişkin olarak iletim şirketi ile taşıtanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen uygulama esaslarını,
- ğ) İletim Şebekesi:** Doğal gaz dağıtım şebekesi dışında doğal gazın taşınması için kullanılan doğal gaz boru hattı şebekesi ile bununla ilgili tesisleri,
- h) İletim Şirketi:** İletim faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,
- ı) İlgili Mevzuat:** Doğal gaz piyasasına ilişkin kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge, kurul kararları ile ilgili tüzel kişinin sahip olduğu lisans veya lisansları,
- i) İstekli:** Boru gazı ihracat faaliyetine konu edilecek miktardaki kapasitenin bir kısmını veya tamamını rezerve etmeye hak kazanmak üzere bu Usul ve Esaslar kapsamında başvuruda bulunan ihracat lisansı sahibini,
- j) Kanun:** 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununu,
- k) Kurul:** Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,
- l) Kurum:** Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,
- m) Maksimum Ayrılabilir Kapasite (MAK):** ŞİD kapsamında herhangi bir ihracat çıkış noktasında, iletim şebekesinin teknik imkânlarını dikkate alarak, iletim şirketinin o noktada günlük olarak rezerve edebileceği azami toplam kapasiteyi,
- n) Teslim Sözleşmesi:** Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle taşıyıcı arasında veya depolama şirketi ve taşıyıcı arasında veya iletim şirketi ile taşıyıcı arasında doğal gazın devir teslimi için yapılan sözleşmeyi,
- o) Yurt Dışı Operatörü:** İthal veya ihraç edilen doğal gazın giriş veya çıkış noktalarında, iletim şebekesine bağlanan yurt dışı iletim sistemini işleten yurt dışı şebeke işletmecisini, ifade eder.

3.2. Bu Usul ve Esaslar'da geçmekle birlikte tanımlanmamış diğer kavram ve kısaltmalar, ilgili mevzuattaki anlam ve kapsama sahiptir.

4. Boru Gazı İhracatına Konu Edilebilecek Miktarın Belirlenmesi

- 4.1 İletim Şirketi her bir ihracat çıkış noktası için uygulanacak MAK değerlerini ve ilgili dönem için rezerve edilebilecek atıl kapasiteleri gaz yılı öncesi kapasite rezervasyonu son başvuru tarihinden 60 (altmış) gün önce, Bakanlığın doğal gaz arz güvenliği görüşlerini dikkate alarak ilan eder.
- 4.2 İletim şirketi tarafından, gaz yılı içerisinde Bakanlık görüşü dikkate alınarak ihracata konu edilecek miktarın kesintili ya da kesintisiz olacağı, mevsimsel nitelik arz edip etmeyeceği ve gerekli görülen diğer hususlara yayımlayacağı kapasite ilanı duyurusunda yer verilir.
- 4.3 İletim şirketi, Bakanlık görüşü çerçevesinde birden fazla ardışık takvim yılını kapsayacak şekilde uzun dönemli kapasite rezervasyonuna ve söz konusu dönem için ilgili ihracat çıkış noktasında geçerli olacak iletim kapasite bedelinin belirlenmesine imkân verecek kapasite ilanı duyurusu yapabilir.
- 4.4 İhracata konu edilecek günlük miktar, ilgili taşıtan tarafından iletim şirketine, ŞİD kapsamında verilecek Taşıma Miktar Bildirimi (TMB) ile sunulur, taşıtanın aynı gaz günü içinde en az ihracat çıkış noktasından ihraç edilmesi öngörülen miktar kadar üretilen gazı iletim şebekesine teslim etmesi, ithalat girişi yapması ya da depo çıkışı yapması esastır. İletim şirketi bu esasa uymayan TMB'lere onay vermeyebilir.
- 4.5 Gaz yılı içerisinde kapasite değerlerinde değişiklik oluşması durumunda, yukarıdaki hükümler kıyasen uygulanır.

5. Kapasite Başvurusuna Yönelik Koşullar

- 5.1 ŞİD'de Bölüm G ve Bölüm H kapsamında düzenlenmiş olan başvuru şartlarına uymak kaydıyla, istekliler aşağıdaki koşulları da sağlamak suretiyle ŞİD kapsamında iletim şirketine kapasite başvurusu yapar.
 - a) Kapasite başvurusu yapılacak ihracat çıkış noktasının bağlı olduğu yurt dışı operatörü ile bir Bağlantılı Sistem Teslim Sözleşmesi (Interconnection Agreement) bulunmuyor ise ŞİD Bölüm G'nin (f) bendi kapsamında isteklinin yurt dışı operatörle gazın taşıma ve teslimine ilişkin bir anlaşmasının bulunması.
 - b) İsteklinin başvuracağı toplam ihracat çıkış noktası kapasite miktarının (bir yıldan fazla süreli başvurularda bir yıllık miktar dikkate alınır) %25'inin başvuru tarihinden önceki ayda oluşan GRF ortalaması ile çarpılmasıyla hesaplanacak tutarda banka kesin teminat mektubunun iletim şirketine teslim edilmesi veya nakdi karşılığını iletim şirketi hesabına yatırması ya da bu teminat miktarına karşılık gelecek kadar depo envanter gazının varlığına ilişkin depolama şirketinden alınacak teyit yazısı ya da söz konusu miktara karşılık gelecek kadar yurt içi doğal gaz üretim sahalarından doğal gaz üreteceğine dair taahhüt yazısı sunulması.
- 5.2 İletim şirketi, yukarıda belirtilen koşulların tamamını sağlamayan isteklilerin başvurularını reddeder.
- 5.3 İsteklinin veya isteklilerin bu koşulları sağlaması durumunda ŞİD Bölüm G ve Bölüm H'de yer alan kurallar çerçevesinde kapasite rezervasyonunu gerçekleştirir.

6. Özel Hükümler

- 6.1 İletim şirketi bu Usul ve Esaslar kapsamında vereceği ihracat kapasitesine konu iletim hizmetine ilişkin olarak eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin bu Usul ve Esaslar'ın 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan koşullar ve bu Usul ve Esaslar'da yer alan diğer hükümler kapsamında taşıma ve teslim sözleşmeleri hazırlar ve bu sözleşmeleri internet sitesinde yayımlar. Yapılan veya yapılacak sözleşmelerde Kurumca belirlenen Usul ve Esaslar göz önünde bulundurulur ve sistemin işleyişini engelleyen veya aksatan hükümlere yer verilmez.

6.2 İletim şirketinin açıkladığı ihracat kapasitesini bu Usul ve Esaslar ile ŞİD kapsamında kullanmaya hak kazanan lisans sahibi, ŞİD Bölüm 2 hükümlerine uymak kaydıyla kapasite devri yapabilir. İletim şirketinin ilgili kapasite devrine yönelik onay sürecinde bu Usul ve Esaslar'da yer alan hükümlere kapasiteyi devralan tarafça da uyulması ya da kapasiteyi devreden tarafça taahhüt edilmesi esastır. Kapasite devrine ilişkin diğer hususlar, iletim sisteminin işleyişini aksatmayacak şekilde devreden ve devralan taraflar arasında serbestçe belirlenebilir.

6.3 İhracat çıkış noktaları arasında ŞİD'in kapasite aktarımına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

6.4 Kapasite kullanım hakkına sahip olan lisans sahibinin iletim sistem dengesini negatif etkilememesi esastır. Bununla birlikte, 6.1 maddesinde yer alan taşıma ve teslim sözleşmelerinde dengesizliğe ilişkin özel koşullar getirilebilir. Bu hükümler çerçevesinde belirlenen süre zarfında negatif dengesizliğin bulunması durumunda, ilgili dengesizliğin 5 (beş) katına karşılık gelecek oranda, bu Usul ve Esaslar'da yer alan teminat iletim şirketi tarafından irat kaydedilebilir ya da nakde başvurulabilir. İletim şirketi, sistem dengesinin önemli derecede etkileneceğini öngördüğü dönemlerde ya da ŞİD'in 14. Bölümündeki hallerde, teminatın irat kaydedilmesi yoluna başvurmaksızın bir önceki gaz günü negatif dengesiz olan ihracat lisansı sahibinin programını onaylamayabilir.

7. Diğer Hükümler

7.1 Bu Usul ve Esaslar çerçevesinde bir ihracat çıkış noktasında kapasite rezervasyonuna hak kazanılması kapsamında bu Usul ve Esaslar'da düzenlenmiş konular hariç olmak üzere gazın taşınması ve teslim edilmesi, tahsisat, dengesizlik, ölçüm gibi diğer tüm hususlar; ŞİD, PUE ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine tabidir.

7.2 Bu Usul ve Esaslar'da hüküm bulunmayan hallerde diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

7.3 Bu Usul ve Esaslar kapsamında kapasite rezervasyonuna hak kazanılmış olunması, lisans sahibinin ilgili mevzuattan kaynaklanan diğer yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

7.4 Kapasite başvurusu yapılacak ilgili ihracat çıkış noktasının bağlı olduğu yurt dışı operatörü ile bir bağlantılı sistem teslim sözleşmesinin var olduğu hallerde söz konusu çıkış noktalarına ilişkin kapasite rezervasyonuna hak kazanacak lisans sahiplerinin belirlenmesine yönelik talep toplama ve/veya yarışmaya ilişkin hususlar dahil Usul ve Esaslar Kurul tarafından ayrıca belirlenebilir.

8. Geçici Hükümler

8.1 Kanun'un Geçici 2 nci maddesi kapsamında Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nin (BOTAŞ) faaliyetleri ayrıştırılarak yeniden yapılandırılınca kadar BOTAŞ, ihracat faaliyetini diğer faaliyetlerinden bağımsız olarak yürütür ve iletim şebekesinden herhangi bir taşıtan olarak hizmet alır.

9. Yürürlük ve Yürütme

9.1. Bu Usul ve Esaslar, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

9.2. Bu Usul ve Esaslar hükümlerini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı yürütür.